

Η Ελλάδα συγκλίνει αλλά και υστερεί: Τι αποκαλύπτει η Έκθεση Κόκ

Ανομοιομορφία
Οικονομία

Νίκος Χριστοδουλάκης

Πριν λίγες μέρες δημοσιεύτηκε η Έκθεση Κόκ για το πόσο γρήγορα προχωρούν οι μεταρρυθμίσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση και πόσο συγκλίνουν μεταξύ τους οι διάφορες χώρες. Η Έκθεση μπορεί να αποτελέσει μια έγκυρη και αντικειμενική βάση για να αξιολογήσουμε τι πραγματικά πετύχαμε στην Ελλάδα τα προηγούμενα χρόνια, σε ποιους τομείς υστερήσαμε και τι προτεραιότητες μπορούμε να θέσουμε για τα επόμενα χρόνια. Αυτό θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για το ΠΑΣΟΚ γιατί μπορεί να οδηγήσει σε μια πραγματική αξιολόγηση του πραγματικού έργου της προηγούμενης κυβέρνησης με όσες επιτυχίες είχε, αλλά επίσης αδυναμίες, και πιθανές αποτυχίες. Έτσι θα φύγουμε από τον ανιστόρητο μανιχαϊσμό, άλλοι να ζητούν να «αλλάξουν όλα» διότι έφταιξαν για την εκλογική ήττα και άλλοι να θέλουν να μετατρέψουν το κόμμα σε Διαρκή Επιτροπή Απολογισμού των προηγούμενων κυβερνήσεων. Επίσης για τη Νέα Δημοκρατία, η Έκθεση ίσως είναι ο «από μηχανής Θεός» για να ξεφύγει η κυβέρνηση από το λογιστικό λαβύρινθο της δήθεν «απογραφής» και να προτείνει επιτέλους μια νέα ατζέντα οικονομικής πολιτικής στην κοινωνία. Ας δούμε όμως, την επίδοση της χώρας μας στους διάφορους τομείς της σύγκλισης:

Ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα

Στο βιοτικό επίπεδο η Ελλάδα έφυγε από την τελευταία θέση που βρισκόταν την προηγούμενη δεκαετία και βρέθηκε στο 73% του ευρωπαϊκού μέσου όρου των 15, ξεπερνώντας αισθητά πλέον την Πορτογαλία. Ακόμα πιο σημαντικό είναι όμως ότι η Ελλάδα την τελευταία πενταετία βελτίωσε το βιοτικό της επίπεδο με ρυθμό 3,9% ετησίως, έχοντας την δεύτερη ταχύτερη πρόοδο μετά την Ιρλανδία που είχε 4,8%.

Η παραγωγικότητα εργασίας έχει ξεπεράσει το 90% του ευρωπαϊκού δείκτη, απέχει πολύ από την έσχατη Πορτογαλία και βρίσκεται περίπου στα ίδια επίπεδα με την Αυστρία, Γερμανία, Ισπανία και Ολλανδία. Βεβαίως οι συγκρίσεις αυτές αφορούν κυρίως τον ιδιωτικό τομέα, δημιουργούν όμως ένα θετικό κλίμα για την προσέλκυση επενδύσεων και την παραγωγή ανταγωνιστικών προϊόντων. Θέτουν επίσης οριστικό τέρμα στους θιασώτες της περικοπής των εργατικών μισθών ως το ελιξίριο για την γερασμένη ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

Επενδύσεις και τεχνολογία

Μπορεί να προκαλέσει αποπληξία σε όσους θέλουν να μηδενίσουν την πρόοδο της οικονομίας, αλλά η επενδυτική δραστηριότητα των επιχειρήσεων στην Ελλάδα βρίσκεται σχεδόν στην κορυφή της Ευρωπαϊκής Ένωσης με 21,8% του ΑΕΠ έναντι 22,1% της πρώτης Ισπανίας και είναι αισθητά υψηλότερα από τις υπόλοιπες χώρες. Οι επενδύσεις αυτές έφεραν ανάπτυξη, αύξησαν το εργατικό εισόδημα και δημιούργησαν νέα απασχόληση. Δυστυχώς όμως δεν ήταν πάντα ικανοποιητικές στην ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών. Η αδυναμία αυτή φαίνεται και από την πτώση των συνολικών δαπανών για έρευνα και τεχνολογία στην τελευταία θέση της ΕΕ-15.

Η προσεκτική ανάλυση αποκαλύπτει όμως και μία άλλη σημαντική αδυναμία. Δεδομένου ότι τα τελευταία χρόνια είχαν αυξηθεί οι κρατικές

χρηματοδοτήσεις προγραμμάτων και υποδομών στα ερευνητικά κέντρα, είναι φανερό ότι η μείωση των συνολικών δαπανών οφείλεται στην αδυναμία συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα σε παραγωγή και αξιοποίηση νέων γνώσεων.

Η συγκρότηση μιας μακρόχρονης στρατηγικής για την σύζευξη έρευνας και παραγωγής, την συνεργασία τεχνολογικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων, και την αξιοποίηση της νέας γνώσης είναι πλέον επιτακτική ανάγκη.

Απασχόληση, εκπαίδευση και ανεργία

Η Ελλάδα παραμένει ακόμα σε χαμηλά επίπεδα συμμετοχής στην απασχόληση με ποσοστό 58% και ξεπερνά μόνο την Ιταλία που έχει ακόμα χαμηλότερο. Η κατάσταση όμως τα τελευταία χρόνια βελτιώνεται γρήγορα και έτσι η Ελλάδα είχε την δεύτερη ταχύτερη αύξηση με ρυθμό 0,6% ετησίως. Μια άλλη θετική εξέλιξη είναι ότι η Ελλάδα μειώνει γρήγορα της περιφερειακές ανισότητες στην απασχόληση και σήμερα βρίσκεται στην τρίτη καλύτερη θέση στην Ένωση.

Αν κοιτάξουμε τώρα τα ποσοστά συμμετοχής σε ειδικότερες κατηγορίες, βλέπουμε ότι στον κοινωνικά κρίσιμο τομέα της συμμετοχής ενηλίκων στην απασχόληση, η Ελλάδα κατέχει την 8^η θέση και είναι καλύτερα από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Παραμένει όμως προτελευταία στην συμμετοχή γυναικών, αν και σημειώνει την 6^η καλύτερη θέση στην πρόοδο της τελευταίας πενταετίας. Το χαμηλό επίπεδο συμμετοχής τους εξηγείται εν μέρει από την αδήλωτη εργασία πολλών γυναικών σε οικογενειακές επιχειρήσεις και σε αγροτικές δραστηριότητες. Ένας άλλος λόγος είναι η απροθυμία πολλών επιχειρήσεων να προσλάβουν νέες μητέρες για να αποφύγουν το κόστος των αδειών λοχείας και μητρότητας. Τα ειδικά κίνητρα για απασχόληση γυναικών που με καθυστέρηση θεσπίστηκαν το 2003 αναμένεται να επιταχύνουν την πρόοδο και να αυξήσουν την γυναικεία συμμετοχή.

Η ανεργία στην Ελλάδα έχει μειωθεί αισθητά τα τελευταία χρόνια, παραμένει όμως η χώρα με την υψηλότερη μακροχρόνια ανεργία στο 5,1%. Αυτό σημαίνει ότι χάνοντας κάποιος την δουλειά του έχει λιγότερες πιθανότητες να επανέλθει από άλλους ανέργους στην Ευρωπαϊκή Ένωση και φυσικά προκαλεί αυξημένη ανασφάλεια.

Η πιο συστηματική αντιμετώπιση της ανεργίας γίνεται βέβαια μέσα από την εκπαίδευση και κατάρτιση. Γι' αυτό και είναι πολύ σημαντικό ότι η Ελλάδα κατέχει την 5^η καλύτερη θέση για την συμμετοχή του πληθυσμού στην εκπαίδευση με ποσοστό 82% και ξεπερνά αισθητά τον ευρωπαϊκό μέσο όρο 74%. Στον τομέα αυτό είχαμε την 6^η καλύτερη βελτίωση τα τελευταία χρόνια και αυτό οφείλεται στα εκτεταμένα προγράμματα κατάρτισης, την δημιουργία νέων σχολικών υποδομών και την σημαντική αύξηση του διδακτικού προσωπικού.

Κόστος διαβίωσης και κίνδυνος φτώχειας

Το κόστος ζωής στην Ελλάδα βρίσκεται σε αισθητά φτηνότερα επίπεδα από την Ευρωπαϊκή Ένωση και είναι λίγο ακριβότερο μόνο από την Πορτογαλία. Για να αγοράσει κανείς εδώ ένα καλάθι από επιλεγμένα αγαθά και υπηρεσίες χρειάζεται το 80% του ποσού που θα πλήρωνε σε άλλες χώρες της Ένωσης. Ακόμα πιο σημαντικό όμως είναι το γεγονός ότι η πτώση του πληθωρισμού στην Ελλάδα ήταν η τρίτη μεγαλύτερη στην Ένωση μετά το Βέλγιο και τη Γαλλία.

Η Ελλάδα κατατάσσεται τρίτη στον κίνδυνο να γίνει κάποιος φτωχός, είναι τρίτη όμως και στην μείωση αυτού του κινδύνου και αυτό οφείλεται στα εκτεταμένα προγράμματα κατά της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού που εφαρμόστηκαν. Αναμφίβολα, ένας λόγος διαμόρφωσης του κινδύνου φτώχειας σε υψηλά επίπεδα είναι ο μεγάλος αριθμός μεταναστών που έχει έλθει στη χώρα μας και επειδή πολλοί εξ αυτών δεν δηλώνουν τα εισοδήματά τους, εμφανίζεται τεχνητά διογκωμένος ο αριθμός δικαιούχων κοινωνικής πολιτικής.

Για να βελτιωθεί η κατάσταση σε αυτό τον τομέα, η κοινωνική πολιτική χρειάζεται να γίνει ακόμα πιο εστιασμένη σε όσες ομάδες έχουν πραγματική ανάγκη και σταδιακά να περιοριστούν οι ανεξέλεγκτες επιχορηγήσεις χωρίς τεκμήρια και αξιολόγηση.

Περιβάλλον και μεταφορές

Η Ελλάδα την τελευταία πενταετία παρουσιάζει αυξημένες εκπομπές στα λεγόμενα «αέρια θερμοκηπίου», πράγμα που την κατατάσσει στην 13^η θέση. Ανάλογη εικόνα προκύπτει και για την υψηλή κατανάλωση ενέργειας που απαιτείται για κάθε μονάδα οικονομικής δραστηριότητας. Η χώρα μας έρχεται προτελευταία στην Ένωση των 15, έχει όμως τουλάχιστον την 7^η καλύτερη θέση στην προσπάθεια μείωσης της ενεργειακής έντασης. Η εξέλιξη αυτή είναι βεβαίως αποτέλεσμα της έντονης οικονομικής ανάπτυξης των τελευταίων ετών, δείχνει όμως και μία αδυναμία υιοθέτησης τεχνολογιών που είναι φιλικές στο περιβάλλον.

Τέλος, σε υψηλά επίπεδα παραμένει ακόμα η χρήση μεταφορικών μέσων, όπου η Ελλάδα κατέχει την 14^η θέση και υπολείπεται μόνο της Ιρλανδίας, που έχει ακόμα εντονότερο πρόβλημα. Όμως τα έργα μαζικών μεταφορών που ολοκληρώθηκαν τα τελευταία χρόνια (μετρό, σιδηρόδρομος, νέα λεωφορεία, πλοία κλπ) άρχισαν να αλλάζουν την εικόνα προς το καλύτερο. Έτσι η Ελλάδα παρουσιάζει την ταχύτερη βελτίωση στην μείωση των μεταφορών σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση με ρυθμό 5% ετησίως.

Το συμπέρασμα που προκύπτει από την Έκθεση είναι ότι οι πολιτικές και οι μεταρρυθμίσεις των προηγούμενων ετών κατάφεραν να τροφοδοτήσουν την ελληνική οικονομία με ισχυρούς ρυθμούς ανάπτυξης, και έτσι πλησιάσαμε σε αρκετούς τομείς την Ευρωπαϊκή Ένωση, ταχύτερα από οποιαδήποτε άλλη περίοδο. Σε άλλους όμως υστερούμε ακόμα σημαντικά και χρειάζεται μια καλά σχεδιασμένη στρατηγική με συγκεκριμένους

στόχους, επιμονή και πολιτική αξιοπιστία. Η σύγκλιση δεν είναι ένας στιγμιαίος ενθουσιασμός, που θα μας φέρει αμέσως στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Θέλει σοβαρό υπερκομματικό σχέδιο και όχι πολιτικό θόρυβο, ο οποίος μπορεί ίσως να φανατίζει τους οπαδούς αλλά απογοητεύει τους πολίτες.

Όσο και να επιδιώκουν πολλοί να το αδειάσουν, το ποτήρι της σύγκλισης είναι μισογεμάτο και μπορεί να συμπληρωθεί γρήγορα αν εγκαταλειφθεί η πολιτική της απραξίας, της απαξίωσης και της απόρριψης των όσων πετύχαμε.